Ulkoministeriö
Utrikesministeriet
Venäjän ja Keski-Aasian yksikkö/ASO-30

VN/7270/2024
VN/7270/2024-UM-11

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta

14.9.2026

Ulkoministeriön asiantuntijalausunto ulkoasiainvaliokunnalle hallituksen esityksestä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kirgisian tasavallan välisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 92/2026 vp)

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on pyytänyt ulkoministeriön asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kirgisian tasavallan välisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 92/2026 vp). Ulkoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Sopimus

Euroopan Unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kirgisian tasavallan välinen kumppanuus on kehittynyt merkittävästi sen jälkeen, kun ensimmäinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus tuli voimaan vuonna 1999. Uuden sopimuksen on tarkoitus heijastaa Kirgisian ja Keski-Aasian kehitystä ja tarjota uusi kunnianhimoinen oikeudellinen kehys tulevalle kumppanuudelle.

Kirgisian kanssa tehty tehostettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Vastaava sopimus on tehty Kazakstanin kanssa vuonna 2015 ja se tuli voimaan vuonna 2020. Keski-Aasian maista EU on neuvotellut tehostetusta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta myös Uzbekistanin ja Tadžikistanin kanssa (sopimus Uzbekistanin kanssa allekirjoitettiin 24.10.2025, Tadžikistanin osalta teksti on viimeistelyvaiheessa).

Sopimus on laaja-alainen yhteistyösopimus, joka sisältää määrittelyt poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön sekä vuoropuhelun muodoista. Sopimuksessa sovitaan yhteistyöstä muun muassa kaupan ja liiketoiminnan, talouskehityksen ja kestävän kehityksen sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aloilla. Sopimus sisältää myös Euroopan unionin ulkopolitiikan kannalta keskeisiä velvoitteita, muun muassa yleiset sitoumukset ihmisoikeuksista, demokratian periaatteista ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisesta, joukkotuhoaseiden leviämisen estämisestä ja terrorismin torjunnasta. Tehostettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus luo aiempaa kattavamman oikeudellisen kehyksen Euroopan unionin ja Kirgisian välisille suhteille sekä tukee Euroopan unionin Keski-Aasia-politiikan tavoitteita.

Tehostetulla kumppanuus- ja yhteistyösopimuksella pyritään edistämään osapuolten välistä poliittista vuoropuhelua ja parantamaan yhteistyömahdollisuuksia erityisesti yhdessä sovittujen arvojen pohjalta. Sopimuksen pyrkimyksenä on edistää osapuolten yhteistyötä useilla eri aloilla ja saada aikaan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia erityisesti Kirgisiassa.

Sopimusta koskevat neuvottelut käynnistettiin 2017. Euroopan unioni ja Kirgisian tasavalta saivat neuvottelut päätökseen seitsemän neuvottelukierroksen jälkeen kesäkuussa 2019. Tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen teksti parafoitiin 6.7.2019. Euroopan unionin neuvosto teki sekasopimuksena päätöksen Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kirgisian tasavallan tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen allekirjoittamisesta unionin puolesta ja väliaikaisesta soveltamisesta 4.3.2024. EU ja Kirgisia allekirjoittivat EPCA-sopimuksen Brysselissä 25.6.2024. Sopimusneuvotteluja käsiteltiin muilta kuin kaupallis-taloudellisilta osin Itä-Euroopan ja Keski-Aasian työryhmässä ja kaupallistaloudellisissa kysymyksissä kauppapoliittisessa komiteassa.

Hallituksen esitys

Ulkoministeriö on valmistellut asiaa kotimaassa yhteistyössä eri ministeriöiden ja muiden viranomaistahojen kanssa. Asiaa on käsitelty myös ulkosuhdejaostossa (EU3) ja kauppapoliittisessa jaostossa (EU2). Valtioneuvosto antoi eduskunnalle tietoja komission suosituksesta neuvottelujen aloittamiseksi EPCA-sopimuksesta E-kirjelmällä (E55/2017 vp). Eduskunnalle annettiin tietoja myös 23.8.2018 päivätyllä U-kirjelmällä (U79/2018 vp). Suuri valiokunta yhtyi ulkoasiainvaliokunnan mukaisesti valtioneuvoston U-kirjelmässä esittämään kantaan.

Käsittelyssä oleva hallituksen esitys sisältyy lainsäädäntösuunnitelmaan ja annettiin eduskuntaan 21.5.2026. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kirgisian välisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Vaikutukset

Sopimuksella ei arvioida olevan suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Sopimuksen kauppaa koskevan osan odotetaan lisäävän sääntelyn läpinäkyvyyttä ja hyvän hallinnon periaatteita sekä tukevan toimintaympäristöä, mikä helpottaa EU:n yritysten taloudellista toimintaa maassa. Sopimuksella ei ole merkittäviä suoria vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Näistä johtuvat tehtävät voidaan hoitaa noudattaen tavanomaista käytäntöä ja nykyisellä henkilöstöllä. Sopimuksella ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia. Suomen ja Kirgisian välinen kauppa on suhteellisen vähäistä, minkä vuoksi sopimuksen merkitys Suomelle on ensi sijassa ulko- ja turvallisuuspoliittinen sekä Euroopan unionin Keski-Aasia-politiikkaan liittyvä.

Sopimuksella on Euroopan unionille myös laajempi ulko- ja turvallisuuspoliittinen merkitys osana unionin Keski-Aasia-politiikkaa. Sopimus luo aiempaa kattavamman kehyksen unionin ja Kirgisian suhteille muuttuvassa toimintaympäristössä. Sopimus pyrkii vahvistamaan Euroopan unionin roolia Keski-Aasiassa ja tarjoaa puitteet yhteistyön syventämiselle alueella, jossa myös muilla merkittävillä toimijoilla on poliittisia ja taloudellisia intressejä.

Sopimuksen voimaantulo

EU-maista sopimuksen ovat tähän mennessä (tilanne 10.9.2026) ratifioineet Bulgaria, Kroatia, Malta, Portugali, Ruotsi, Slovenia, Slovakia, Tšekki ja Unkari (9 maata). Kirgisia ei ole vielä ratifioinut sopimusta. Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien sisäisten menettelyjensä päätökseen saattamisesta.

Jakelu Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta

Tiedoksi UMI-00, UKKMI-00, VSI, OIK-01, OIK-20, ASO-01, ASO-02, ASO-03, ASO-30